

ДК 656.13

МЕТОД ПЕРЕКОНАННЯ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ

Кузьмін Д.В., к. ю. н., старший викладач
кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін
Конотопський інститут Сумського державного університету

У статті досліджується метод переконання в механізмі забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом. Встановлено, що під методом переконання забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом необхідно розуміти сукупність прийомів і способів здійснення, реалізації суб'єктом транспортної мережі покладених на нього функцій, виконання поставлених завдань та досягнення основної мети – безпечних пасажирських перевезень автомобільним транспортом.

Ключові слова: метод переконання, безпека пасажирських перевезень автомобільним транспортом.

В статье исследуется метод убеждения в механизме обеспечения безопасности пассажирских перевозок автомобильным транспортом. Установлено, что под методом убеждения обеспечения безопасности пассажирских перевозок автомобильным транспортом необходимо понимать совокупность приемов и способов осуществления, реализации субъектом транспортной сети возложенных на него функций, выполнения поставленных задач и достижения основной цели – безопасных пассажирских перевозок автомобильным транспортом.

Ключевые слова: метод убеждения, безопасность пассажирских перевозок автомобильным транспортом.

Kuzmin D.V. METHOD OF PERSUASION IN ACCIDENT PREVENTION OF PASSENGER TRAFFIC BY MOTOR TRANSPORT

The article investigates method of persuasion of the mechanism of accident prevention of passenger traffic by motor transport. It is determined, that by method of persuasion in accident prevention of passenger traffic by motor transport, one should understand the totality of methods and ways of realization of functions by transport system subject, and task fulfillment to effect the main purpose – secure passenger traffic by motor transport.

Key words: method of persuasion, accident prevention of passenger traffic by motor transport.

Постановка проблеми. Забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом являє собою цілеспрямовану діяльність відповідних суб'єктів щодо створення й підтримки необхідного рівня безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом. Ця діяльність, як і будь-яка інша, здійснюється за допомогою методу переконання. Метод переконання показує, як і за допомогою чого реалізуються мета, завдання й функції, що стоять перед системою забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом. В умовах розбудови демократичної правової держави виникає потреба в існуванні потужної системи державних органів, які здатні вирішувати завдання попередження правопорушень у сфері забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом. Роль і значення методу переконання за умов зростання правопорушень у сфері безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом постійно зростає. Застосування методу переконання приводить до зменшення кількості дорожньо-транспортних пригод, дорожньо-транспортного травматизму та псування багажу пасажирів, що зумовлює необхідність вивчення цієї проблеми.

Ступінь розробленості теми. До актуальних і проблемних питань забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом зверталися як вітчизняні, так і зарубіжні вчені-адміністративісти, зо-

крема В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, Т.О. Гуржій, В.К. Колпаков, Я.І. Хом'як та інші. Однак зазначене питання потребує подальших досліджень, адже застосування методу переконання під час забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом є недостатньо вивченим. Існує потреба в дослідженні суті методу переконання під час забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом.

Метою статті є з'ясування сутності методу переконання в механізмі забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом на підставі аналізу сучасних наукових позицій щодо механізму забезпечення безпеки.

Виклад основного матеріалу. Насамперед слід з'ясувати зміст поняття переконання. Так, переконання – це метод діяльності державної влади й місцевого самоврядування, засіб безпосереднього впливу на волю та поведінку громадян, забезпечення організованості, дисципліни й правопорядку в суспільстві [1, с. 493].

Метод переконання під час забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом переважно визначають як універсальний метод державного управління. Метод переконання є елементом механізму забезпечення належної поведінки в суспільних відносинах, що складаються також у сфері забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом [2, с. 10]. Він є методом державно-



го керівництва суспільством, забезпечення охорони й законності [3, с. 508] для спрямування окремих громадян і колективів на дотримання встановлених у цьому суспільстві норм [4, с. 318].

Під час формування впливу на поведінку як окремо взятої особи, так і суспільства загалом держава як основний метод своєї діяльності використовує переконання громадян у необхідності свідомого виконання вимог правових норм і державних рішень. Під час впливу на свідомість і поведінку людей у людини створюються внутрішні моральні стимули, потреба в правомірній поведінці [5, с. 259]. Саме тому переконання варто розглядати як діяльність державних органів, скеровану на формування в окремих осіб і соціальних груп необхідності добровільного дотримання соціальних норм, що діють у сфері перевезень пасажирів автомобільним транспортом. Переконання як метод означає моральний, психологічний, матеріальний вплив суб'єкта забезпечення безпеки пасажирських перевезень на волю й поведінку людей, який зумовлює, зміцнює та розвиває свідомість, що відповідає цілям і завданням, які стоять перед системою пасажирських перевезень автомобільним транспортом, спонукає до усвідомлених дій щодо забезпечення пасажирських перевезень [6, с. 33]. Під час впливу на свідомість людей шляхом переконання в особи з'являються внутрішні моральні стимули, потреби в необхідності дотримання норм і правил.

Застосовуючи метод переконання, державні органи направляють свій вплив на формування в громадян країни позитивного ставлення до політичного курсу країни, отримання правових знань, які дозволять більш ефективно забезпечувати безпеку пасажирських перевезень автомобільним транспортом. Водночас застосування методу переконання в процесі застосування управлінських заходів забезпечує найбільшу ефективність управлінської діяльності, її максимальний вплив на об'єкти управління. В.К. Колпаков вважає, що переконання у сфері державного управління застосовується для того, щоб забезпечити цілеспрямованість управлінської діяльності, правомірність поведінки учасників управлінських відносин, формування нормальних взаємовідносин усіх учасників управлінських відносин [7, с. 190–191].

На думку Д.Н. Бахраха, демократичному суспільству більш притаманне переконання. Адже переконання системно діє на всіх громадян, забезпечує добровільне дотримання правових норм та обходиться державі набагато дешевше, ніж примус [2, с. 424–425].

Під час організації забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом для ефективного застосування методу переконання потрібне чітке встановлення кінцевих цілей. При цьому потрібно враховувати, що досягнення цілей безпеки пасажирських перевезень можливе лише шляхом забезпечення ефективності роботи всіх її складових елементів: людини, транспортного засобу, дороги, навколишнього середовища, органів влади. Координація на неналежному рівні цих взаємопов'язаних

складових призводить до дестабілізації балансу в транспортній системі та позначається на автодорожній безпеці [8, с. 254].

Сутність переконання полягає в тому, що завдяки цьому методу здійснюється вплив як на окрему особу, так і на суспільні відносини, що виникають у суспільстві між його учасниками, а зміст методу впливу включає комплекс різноманітних конкретних форм впливу на свідомість і поведінку людей.

Основні засоби переконання у сфері забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом можуть бути дуже різноманітними: роз'яснювальними, освітніми, виховними, заохочувальними тощо.

Під час забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом ефективно використовуються роз'яснювальні засоби методу переконання. До них можемо віднести організацію як державних, так і громадських заходів, спрямованих на розв'язання конкретних завдань (проведення відкритих лекцій, галузевих семінарів, зборів, конференцій, виставок, презентацій, проведення профілактичних бесід тощо). Застосовуються роз'яснювальні заходи для реалізації закріплення правової поведінки громадян. До них переважно належать заходи не прямого (не юридичного) впливу, а виховні, такі, що впливають на світогляд людей, формують норми поведінки, які сприятливо впливають на безпеку пасажирських перевезень автомобільним транспортом. Прикладом реалізації роз'яснювальної форми забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом можна назвати покладені на Державну автомобільну інспекцію України завдання згідно з п. 28 ст. 4 Положення про Державну автомобільну інспекцію Міністерства внутрішніх справ: здійснення серед населення роз'яснення законів, інших нормативних актів із питань забезпечення безпеки дорожнього руху, проведення оглядів, конкурсів, змагань, сприяння організації вивчення громадянами, особливо неповнолітніми, Правил дорожнього руху [9].

Роз'яснення законів, інших нормативних актів із питань забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом (усне, через засоби масової інформації, видання друкованої продукції) також має серйозний ефект, адже може вплинути на доволі широку аудиторію, формуючи в неї правові знання. Правові знання у свою чергу підвищують рівень правової культури в громадян у сфері безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом. За роки розбудови держави роль засобів масової інформації постійно зростає, відбувається поступове перенесення акценту отримання правової інформації з періодичних видань, радіо, телебачення до Інтернету, правових електронних баз та правових електронних довідників. У свою чергу легкий доступ до Інтернету та правових електронних ресурсів надає швидкий доступ до правових знань і формує процес збільшення правової правосвідомості. Як приклад роз'яснювальної форми наведемо розробку та впровадження

цілого комплексу заходів щодо розміщення онлайн-карт в Інтернеті (місць концентрації ДТП, місць транспортних заторів, аварійно небезпечних ділянок). Створена онлайн-карта місць концентрації ДТП та аварійно небезпечних ділянок у м. Харкові та Харківській області [10] дозволяє водіям скласти безпечний маршрут руху автотранспортного засобу, сприяючи тим самим безпеці пасажирських перевезень.

До роз'яснювальних засобів також належить інструктаж осіб підпорядкованого апарату й громадськості з питань найбільш дієвого виконання поставлених завдань. Прикладом реалізації роз'яснювальних засобів забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом можна назвати прийняття Міністерством транспорту та зв'язку України Наказу «Про затвердження Порядку проведення інструктажів та стажування водіїв колісних транспортних засобів» від 05.08.2008 р. № 975 [11], яким передбачається проведення вступного інструктажу для водія, який отримує роз'яснення щодо організації безпечного руху транспортних засобів на території підприємства, особливостей умов роботи КТЗ підприємства й заходів із забезпечення безпеки руху, щодо основних причин дорожньо-транспортних пригод та методів їх попередження, дій водія в разі ДТП, щодо порядку проходження передрейсового та післярейсового медичних оглядів.

Під роз'яснювальними засобами забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом варто розуміти виховний процес, що полягає в організації налагодження взаємозв'язків із громадянами з метою поширення інформації про безпеку пасажирських перевезень автомобільним транспортом.

Позитивний ефект у забезпеченні безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом досягається також за допомогою застосування освітніх засобів. Освітні заходи можуть бути доволі різноманітними: правовими, моральними, технічними, економічними тощо. За допомогою освітніх заходів послідовно здійснюється вплив на поведінку не лише водіїв автотранспортних засобів, а й інших учасників дорожнього руху. Широке використання освітніх заходів здатне надати знання цілому поколінню людей різної вікової категорії.

Особливо доцільним є застосування освітніх заходів серед дітей і підлітків (учнів шкіл, інтернатів, технікумів та університетів). Такі заходи можуть проходити у формі гри або мати форму, що наближена до шкільного уроку, що підвищує зацікавленість дітей до заходу, який проводиться, водночас підвищуючи знання дітей про безпеку, у тому числі й під час організації пасажирських перевезень. Заходи можуть проходити в різноманітній формі: олімпіад, конкурсів, відкритих уроків, книжкових виставок.

Необхідно звернути увагу, що окрему категорію громадян складають особи з вадами здоров'я, що підвищує ризик потрапляння їх у ДТП. Це призводить до необхідності поси-

лення уваги з боку держави до таких громадян. Прикладом реалізації виховної форми забезпечення безпеки перевезень пасажирів автомобільним транспортом слугують заходи, що проводяться відділенням Державної автомобільної інспекції Конотопського міськвідділу міліції, який розпочав співпрацю із загальноосвітньою школою-інтернатом, започаткувавши освітній проект «Слабозора дитина на дорозі». Проект ознайомив учнів 5–6 класів із правилами безпечної поведінки на дорозі [12].

Під освітніми засобами забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом варто розуміти освітній процес виховання й розвитку особистості, спрямований на формування системи практичних знань про безпеку пасажирських перевезень автомобільним транспортом.

Виховні засоби забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом полягають у наведенні громадянам особистого прикладу, донесенні їм знань про небезпечність порушень безпеки в дорозі, зверненні до моральної сторони учасників виховних заходів. Аналізуючи вплив переконання, можна спостерігати, що в частини населення складається правовий конформізм, тобто наслідування поведінки інших [5, с. 261]. Прикладом можуть виступати традиційні весняні змагання юних інспекторів у м. Сумах, коли учні 23 шкіл міста й району зустрічаються для демонстрації безпечної поведінки на вулицях і дорогах, що стає прикладом для їхніх однолітків і дітей молодшого віку [13].

Під виховними засобами забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом слід розуміти вплив на майбутню поведінку громадян засобами морального характеру, унаслідок чого формуються погляди на безпеку пасажирських перевезень автомобільним транспортом, якими суб'єкти впливу можуть керуватися все своє життя.

Заохочення також є одним з ефективних засобів методу переконання (моральне – подяка, нагорода почесним знаком, присвоєння почесного звання тощо, матеріальне – грошові премії, путівки окремим особам або групам осіб), впливає на забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом. Заохочення виступає засобом впливу, що спрямовує волю й поведінку людей на здійснення дій, корисних для забезпечення безпеки пасажирських перевезень із точки зору суб'єкта управління. Вплив, який виникає завдяки дії заохочення, формує правомірну поведінку громадян і створює інтерес до здійснення конкретних дій із метою отримання моральної чи матеріальної винагороди. Підставою для застосування суб'єктом впливу заохочення виступає конкретна заслуга. Як приклад приведемо право міліції на матеріальне й моральне заохочення громадян, які надають допомогу в охороні правопорядку, закріплене в п. 29 ст. 11 Закону України «Про міліцію» [14].

Під виховними заходами забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом варто розуміти вплив,



що здійснюється за рахунок отримання моральних і матеріальних благ, вигідних як державі, так і її громадянам, шляхом досягнення мети безпечних пасажирських перевезень автомобільним транспортом.

Висновки. Отже, діяльність державних суб'єктів, пов'язана з пасажирськими перевезеннями, досягає мети за допомогою методу переконання. Під методом переконання в механізмі забезпечення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом необхідно розуміти сукупність прийомів і способів здійснення, реалізації суб'єктом транспортної мережі покладених на нього функцій, виконання поставлених завдань та досягнення основної мети – безпечних пасажирських перевезень автомобільним транспортом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Юридична енциклопедія : в 6 т. / за ред. Ю.С. Шемчушенка. – К. : Українська енциклопедія, 1998–2004. – Т. 2. – 1999. – 744 с.
2. Бахрах Д.Н. Административное право России : [учебник] / Д.Н. Бахрах. – М. : НОРМА – ИНФРА-М, 2002. – 620 с.
3. Юридичний словник / за ред. Б.М. Бабія, В.М. Корещького, В.В. Цветков. – К. : Головна редакція УРЕ 1974. – 846 с.
4. Популярна юридична енциклопедія / редкол. : І.С. Чиж та ін. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 528 с.
5. Фиалковская И.Д. Сущность административно-го убеждения как метода государственного управления /

И.Д. Фиалковская // Вестник Нижегородского университета имени Н.И. Лобачевского. – 2012. – № 1. – С. 259–264.

6. Административна діяльність : [навч. посібник] / за заг. ред. О.І. Остапенка. – Львів : ЛІВС, 2002. – 256 с.

7. Колпаков В.К. Административное право Украины : [підручник] / В.К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 1999. – 736 с.

8. Розгуляев В.Н. О профилактике административных правонарушений, совершаемых в сфере дорожного движения / В.Н. Розгуляев // Вестник ВГУ. Серия «Право». – 2009. – № 2. – С. 254–259.

9. Про Державну автомобільну інспекцію Міністерства внутрішніх справ : Положення, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.1997 р. № 341 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/341-97-п>.

10. Онлайн-карта місць концентрації ДТП та аварійно небезпечних ділянок у м. Харкові та Харківській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.tur.org.ua/danger_map.

11. Про затвердження Порядку проведення інструктажів та стажування водіїв колісних транспортних засобів : Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 05.08.2008 р. № 179 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0776-08>.

12. В Конотопі Започаткований проект «Слабозора дитина на дорозі» для вихованців спеціалізованого інтернату [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gaisumy.gov.ua/profilactics/237-2012-02-01-14-41-38>.

13. В Сумах відбулися змагання юних інспекторів руху [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gaisumy.gov.ua/component/content/article/1215-2015-05-19-12-36-12>.

14. Про міліцію : Закон України від 20.12.1990 р. № 565-12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/565-12>.

УДК 342.1 (477)

АДМІНІСТРАТИВНІ ДОГОВОРИ У ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Мамалига Н.Р., аспірант

кафедри адміністративного та фінансового права

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Стаття присвячена комплексному дослідженню адміністративних договорів у правовій системі України.

Ключові слова: адміністративний договір, джерело адміністративного права, форма управління, публічно-правовий договір, адміністративний акт.

Статья посвящена комплексному исследованию административных договоров в правовой системе Украины.

Ключевые слова: административный договор, источник административного права, форма управления, публично-правовой договор, административный акт.

Mamalyha N.R. ADMINISTRATIVE CONTRACTS IN LEGAL SYSTEM OF UKRAINE

The article is devoted to complex research of administrative agreements in the legal system of Ukraine.

Key words: administrative contract, source of administrative law, form of governance, public law contract, administrative act.

Постановка проблеми. З прийняттям Концепції реформи адміністративного права України розвиток цієї галузі набув нових об'єктів, які притаманні державам, що відходять від принципів радянської та пострадянської доктрини права. Науковцями та законодавцями було визначено основні напрями вдосконалення старих та впровадження нових норм та інститутів адміністративного права, які відповідають сучасним умовам, за яких

виникають адміністративно-правові відносини. Адміністративно-правові відносини – це суспільні відносини у сфері державного управління, учасники яких виступають носіями прав і обов'язків, урегульованих нормами адміністративного права. Предметом виконання положень Концепції реформи адміністративного права стало подальше дослідження відносин, що регулюються нормами галузі, створення нових та вдосконалення